

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy Mgr. Davida Hipšra a soudců JUDr. Pavla Molka a JUDr. Tomáše Foltase v právní věci žalobce: **Vinařství U Kapličky s. r. o.,** se sídlem Vinařská 484, Zaječí, zastoupen JUDr. Vojtěchem Mihalíkem, advokátem se sídlem Brněnská 154/32, Mikulov, proti žalované: **Státní zemědělská a potravinářská inspekce,** se sídlem Květná 15, Brno, v řízení o kasační stížnosti žalované proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 26. 4. 2018, č. j. 31 A 103/2016 - 107,

takto:

Rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 26. 4. 2018, č. j. 31 A 103/2016 - 107, **se zrušuje** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

Odůvodnění:

I.

[1] Rozhodnutím Státní zemědělské a potravinářské inspekce, Inspektorátu v Brně (dále jen „správní orgán I. stupně“) ze dne 14. 1. 2016, č. j. SZPI/AO787-29/2015, byl žalobce shledán vinným ze spáchání správního deliktu podle § 39 odst. 1 písm. ff) zákona č. 321/2004 Sb., o vinohradnictví a vinařství, ve znění účinném do 31. 3. 2017 (dále jen „zákon o vinohradnictví a vinařství“), a byla mu uložena pokuta ve výši 2 100 000 Kč a povinnost uhradit náklady laboratorního rozboru ve výši 86 420 Kč. Správního deliktu se měl žalobce dopustit tím, že uváděl do oběhu vína z Moldavska, jež byla podrobena nepovoleným enologickým postupům, a to včetně přidávání exogenní vody a syntetického glycerolu. Žalobce tím porušil čl. 80 odst. 2 písm. a) nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1308/2013, kterým se stanoví společná organizace trhů se zemědělskými produkty a zrušují nařízení Rady (EHS) č. 922/72, (EHS) č. 234/79, (ES) č. 1037/2001 a (ES) č. 1234/2007 (dále jen „nařízení č. 1308/2013“). V případě některých vín měl žalobce také porušit čl. 80 odst. 2 písm. c) nařízení č. 1308/2013, podle něhož se tyto výrobky neuvádějí na trh v Unii tehdy, nejsou-li v souladu s pravidly stanovenými v příloze VIII,

podle níž je povoleno zvyšování přirozeného obsahu alkoholu v procentech objemových, které nepřekračuje mezní hodnotu 3 % objemová.

[2] Státní zemědělská a potravinářská inspekce, ústřední inspektorát (dále jen „žalovaná“) rozhodnutím ze dne 4. 8. 2016, č. j. SZPI/AO787-37/2015, zamítla odvolání žalobce a potvrdila rozhodnutí správního orgánu I. stupně, neboť dospěla k závěru, že žalobce pouze pasivně spoléhal na správnost údajů uvedených v dokladu V I 1 a nevyvinul žádoucí aktivitu směřující k ověření analytických znaků obchodovaného vína.

II.

[3] Žalobce podal proti rozhodnutí žalované žalobu ke Krajskému soudu v Brně (dále jen „krajský soud“), který jí napadeným rozsudkem ze dne 26. 4. 2018 vyhověl, rozhodnutí žalované zrušil a věc jí vrátil k dalšímu řízení.

[4] Krajský soud upozornil na to, že ač je odpovědnost za daný správní delikt objektivní, lze se jí zprostit naplněním liberačního důvodu dle § 40 odst. 1 zákona o vinohradnictví a vinařství. Podle něj právnická osoba za správní delikt neodpovídá, jestliže prokáže, že vynaložila veškeré úsilí, které bylo možno požadovat, aby porušení povinnosti zabránila.

[5] Podle čl. 43 odst. 1 nařízení Komise (ES) č. 555/2008, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení Rady (ES) č. 479/2008, o společné organizaci trhu s vínem, pokud jde o programy podpory, obchod se třetími zeměmi, produkční potenciál a kontroly v odvětví vína (dále jen „nařízení č. 555/2008“), se osvědčení a zpráva o výsledku rozboru pro každou zásilku určenou pro dovoz do Společenství vyplňují na samostatném dokladu V I 1. Tento doklad je podepsán odpovědným pracovníkem úředního subjektu a odpovědným pracovníkem uznané laboratoře podle čl. 48. Podle odstavce 1 tohoto článku Komise na základě sdělení příslušných orgánů třetích zemí vypracuje a aktualizuje seznamy názvů a adres úředních subjektů, laboratoří a producentů vína, kteří jsou oprávněni k vystavení dokladu V I 1.

[6] Příloha IX k nařízení č. 555/2008 obsahuje vzor formuláře V I 1, který pod bodem 9 obsahuje následující text, u nějž se mají odpovídající údaje zaškrtnout křížkem: „*Výše uvedený výrobek (3) ☒ je/ ☒ není určen k přímé lidské spotřebě, odpovídá definicím nebo kategoriím výrobků z révy vinné přijatým Evropským společenstvím a byl vyroben za použití enologických postupů (3) ☒ doporučených a zveřejněných OIV/ ☒ schválených Společenstvím.*“ Zkratka OIV označuje Mezinárodní úřad pro víno a révu vinnou.

[7] Smyslem právní úpravy obsažené v hlavě třetí nařízení č. 555/2008 a standardizace dokumentů doprovázejících vinařské produkty je podle krajského soudu usnadnit mezinárodní obchod s těmito produkty za pomoci jednoho z typických nástrojů mezinárodního obchodu (a v rámci Evropské unie také základního principu, na němž je postaven volný pohyb zboží), a sice uznávání certifikátů – v tomto případě uznávání osvědčení třetí země vystaveného v rámci standardizovaného dokumentu V I 1. Krajský soud proto neměl pochybnosti o tom, že samotná Evropská unie právní úpravou obsaženou v nařízení č. 555/2008 a uváděním autorizovaných subjektů v seznamu vedeném

dle jeho čl. 48 projevuje důvěru v osvědčení vystavované těmito subjekty a bez dalšího tato osvědčení uznává. Tato důvěra pochopitelně nemůže být neomezená a samo nařízení počítá s tím, že může být zjištěno zneužívání této důvěry, jak plyne např. z čl. 51 nařízení č. 555/2008.

[8] Vychází-li právní úprava z důvěry Evropské unie v pravdivost osvědčení vystavovaných autorizovanými osobami třetích zemí v dokumentu V I 1, a to včetně tvrzení, že výrobek byl vyroben za použití enologických postupů schválených Společenstvím, pak by bylo jen stěží ospravedlnitelné obecně žádat po subjektech obchodujících s vínem opatřeným dokumentem V I 1, aby naopak osvědčení nedůvěřovaly a jeho pravdivost prověřovaly. Není přitom důležité, že samotné osvědčení neuvádí, jaké konkrétní analýzy byly provedeny a s jakými výsledky.

[9] Zároveň krajský soud uvedl, že spoléhání se na osvědčení není možné považovat za vynaložení veškerého úsilí v případě, že pachatel správního deliktu věděl nebo objektivně musel vědět, že dovezené víno požadavky na enologické postupy s nikoliv zanedbatelnou mírou pravděpodobnosti nemusí splňovat. Povinnost tvrdit a prokázat tyto skutečnosti je ale na straně žalované a její obecné konstatování o problematičnosti moldavských vín není dostačující, neboť by musela poukázat na konkrétní případy srovnatelné s nyní posuzovanou věcí, o nichž žalobce věděl nebo vědět musel, a důvody, proč o nich věděl nebo vědět musel.

[10] Krajský soud dále poukázal na to, že správní orgán I. stupně ani neprováděl dokazování předloženými doklady V I 1, které bude nyní nezbytné.

[11] Závěrem krajský soud zdůraznil, že pro posouzení možnosti liberace chybí ve správním spise jednoznačná skutková zjištění také k tomu, zda předložené doklady V I 1 lze jednoznačně ztotožnit s kontrolovaným vínem. Je totiž nutno zdůraznit, že naplnění liberačního důvodu musí podle § 40 odst. 1 zákona o vinohradnictví a vinařství primárně prokazovat žalobce. Je proto na něm, aby mimo jiné nade vší pochybnost prokázal také to, že konkrétní doklad V I 1 se skutečně vztahuje ke konkrétnímu vínu.

[12] Krajský soud tedy shrnul, že právní názor žalované o nemožnosti liberace pouhým poukazem na existenci dokladu V I 1 je nesprávný. V důsledku toho je na místě zkoumat řadu skutkových okolností pro posouzení výše nastíněných alternativ a učinění definitivního závěru o tom, zda se žalobce své odpovědnosti za správní delikt zprostil nebo nikoliv.

III.

[13] Proti rozsudku krajského soudu podala žalovaná (dále jen „stěžovatelka“) kasační stížnost z důvodů podle § 103 odst. 1 písm. a) a d) s. ř. s.

[14] Stěžovatelka souhlasí s názorem krajského soudu pouze potud, že smyslem právní úpravy obsažené v hlavě třetí nařízení č. 555/2008, zahrnující i standardizovaný dokument V I 1, je usnadnění mezinárodního obchodu s vinařskými produkty. Dále však již nemůže souhlasit s dalšími závěry krajského soudu, zejména pak se závěrem, že doklad V I 1

představuje vynaložení veškerého úsilí, které je možno požadovat po účastníkovi řízení, aby zabránil protiprávnímu jednání.

[15] Stěžovatelka poukázala na skutečnost, že doklad V I 1 je jako celek vydáván státními orgány třetích zemí při vývozu vinařských produktů z těchto zemí do zemí EU. Vzor dokladu V I 1 je shodný jak pro všechny druhy vinařských produktů, tak pro všechny členské státy EU (nejsou reflektovány specifické podmínky trhu konkrétního členského státu, který tedy sám nemůže nijak zpřísnit požadavky na způsob vystavování dokladu nebo např. rozšířit rozsah analýz prováděných na vínech, pro která má být tento doklad vyhotoven) i pro všechny třetí země. Z pohledu osvědčení skutečné kvality vína je vzhledem k omezenému rozsahu prováděných analýz pro získání osvědčení nutno považovat doklad V I 1 za zcela nedostačující a ve své podstatě jen za formální dokument. Větu v něm uvedenou, která prohlašuje, že vinařský produkt byl vyroben za použití enologických postupů doporučených a zveřejněných OIV, respektive schválených EU, je nutno chápat tak, že orgán dozoru třetí země potvrzuje toliko tu skutečnost, že víno bylo vyrobeno enologickými postupy, které jsou zkoumány prostřednictvím prováděných laboratorních analýz. Skutečnost, že se v bodu 9 dokladu V I 1 nehovoří o všech enologických postupech, vyplývá dále kromě jiného i z ustanovení čl. 50 odst. 1 nařízení č. 555/2008, nazvaného „Zvláštní pravidla pro některá vína“. Pokud by v bodu 9 dokladu V I 1 byly myšleny skutečně všechny enologické postupy, nemusela by EU stanovovat pro některá vína zvláštní pravidla a ustanovení čl. 50 nařízení č. 555/2008 by bylo zcela nadbytečné.

[16] I parametry uváděné v bodu 10 dokladu V I 1, jako je např. celkový obsah alkoholu v procentech objemových, skutečný obsah alkoholu v procentech objemových, celkový suchý extrakt apod., patří mezi základní analyty a nemohou nijak prokázat naplnění všech potřebných kvalitativních předpokladů, a to už jen kvůli tomu, že se hodnoty většiny shora uvedených ukazatelů mohou v čase měnit, a to jak v závislosti na různých faktorech, tak samovolně. Zároveň stěžovatelka poukázala na to, že v Moldavsku neprovádí odběr vzorku a přepravu do akreditované laboratoře zástupce dozorového orgánu, který vystavuje doklad V I 1, nýbrž sám zástupce žadatele o vystavení dokladu V I 1, což nutně snižuje jeho důvěryhodnost.

[17] Stěžovatelka dále poukázala na nutnost srovnání přístupu k vinařským produktům ze třetích zemí a k vinařským produktům ze zemí EU. Pokud by existence dokladu V I 1 měla zprostit subjekt obchodující s produkty ze třetí země odpovědnosti za vlastnosti těchto produktů, pak by se takový subjekt nacházel ve významně výhodnější pozici než provozovatelé, kteří obchodují s produkty, jež mají původ v zemi EU. Pro takové vinařské produkty totiž předpisy EU s žádným dokladem obdobným dokladu V I 1 nepočítají. Přitom právě víno dovážené ze třetích zemí je statisticky daleko častěji falšováno.

[18] Stěžovatelka připustila, že v průběhu správního řízení nebylo prováděno dokazování doklady V I 1, na které v průběhu řízení poukazoval žalobce, nicméně jí není známo, že by v průběhu řízení žalobce tyto doklady skutečně předložil.

[19] Stěžovatelka je přesvědčena o tom, že žalobce o problematické kvalitě vín původem z Moldavska v době uvádění předmětných vinařských produktů musel vědět, přesto se i

nadále nedůvodně spoléhal na to, že tato vína nebudou vykazovat žádné závady. Dovozuje tak z toho, že žalobci byla rozhodnutím žalované, inspektorátu v Ústí nad Labem, ze dne 2. 5. 2014, č. j. SZPI/AC571-13/2014, které bylo potvrzeno rozhodnutím SZPI, ústředního inspektorátu, ze dne 16. 9. 2014, č. j. SZPI/AC571-16/2014, uložena sankce 75 000 Kč za uvádění do oběhu produktu Chardonnay, víno bílé polosladké, vyrobeno z hroznů sklizených v Moldavsku, v němž byl laboratorním rozborem zjištěn jednak přídavek syntetického sladidla acesulfamu, přičemž použití tohoto sladidla nepatří mezi povolené enologické postupy, jednak zjištěná hodnota skutečného obsahu alkoholu v produktu (12,2 % obj.) neodpovídala ani s přihlédnutím k přípustné odchylce (0,5 % obj.) údaji o obsahu alkoholu uvedenému na obalu produktu (13 % obj.). Rovněž v tomto případě muselo být nevyhovující víno doprovázeno dokladem V I 1, a žalobce tedy nemohl napříště nevědět o velmi omezené vypovídací hodnotě tohoto druhu dokumentů. Stěžovatelka zároveň upozornila na to, že žalobce sledoval webové stránky Potraviny na pranýři, na kterých byl již v minulosti uveřejněn záznam o nevyhovujících vzorcích moldavského vína.

IV.

[20] Žalobce se k podané kasační stížnosti nevyjádřil.

V.

[21] Nejvyšší správní soud posoudil kasační stížnost v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů a zkoumal přitom, zda napadené rozhodnutí netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.).

[22] Vzhledem k tomu, že stěžovatelka uplatnila v kasační stížnosti také důvod podle § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s., zabýval se Nejvyšší správní soud nejprve tímto důvodem. Bylo by totiž předčasné zabývat se právním posouzením věci samé, bylo-li by současně napadené rozhodnutí krajského soudu skutečně nepřezkoumatelné či založené na jiné vadě řízení s vlivem na zákonnost rozhodnutí o věci samé.

[23] Otázkou přezkoumatelnosti rozhodnutí správních soudů se Nejvyšší správní soud zabýval ve své judikatuře již dříve. Bylo tomu tak např. v rozsudku ze dne 4. 12. 2003, č. j. 2 Azs 47/2003 - 130, publ. pod č. 244/2004 Sb. NSS, v němž vyložil, že „*za nepřezkoumatelné pro nesrozumitelnost ve smyslu § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. lze považovat zejména ta rozhodnutí, která postrádají základní zákonné náležitosti, z nichž nelze seznat, o jaké věci bylo rozhodováno či jak bylo rozhodnuto, která zkoumají správní úkon z jiných než žalobních důvodů (pokud by se nejednalo o případ zákonem předpokládaného přezkumu mimo rámec žalobních námitek), jejichž výrok je v rozporu s odůvodněním, která neobsahují vůbec právní závěry vyplývající z rozhodných skutkových okolností nebo jejichž důvody nejsou ve vztahu k výroku jednoznačné*“. Nejvyšší správní soud též vyslovil v rozsudku ze dne 29. 7. 2004, č. j. 4 As 5/2003 - 52, že pokud „*z odůvodnění napadeného rozsudku krajského soudu není zřejmé, jakými úvahami se soud řídil při naplňování zásady volného hodnocení důkazů či*

utváření závěru o skutkovém stavu, z jakého důvodu nepovažoval za důvodnou právní argumentaci stěžovatele v žalobě a proč subsumoval popsaný skutkový stav pod zvolené právní normy, pak je třeba pokládat takové rozhodnutí za nepřezkoumatelné pro nedostatek důvodů a tím i nesrozumitelnost ve smyslu § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s.". Judikatuře Nejvyššího správního soudu (např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 14. 7. 2005, č. j. 2 Afs 24/2005 - 44, publ. pod č. 689/2005 Sb. NSS) je jinak společný závěr, že „*není-li z odůvodnění napadeného rozsudku krajského soudu zřejmé, proč soud nepovažoval za důvodnou právní argumentaci účastníka řízení v žalobě a proč žalobní námitky účastníka považuje za liché, mylné nebo vyvrácené, nutno pokládat takové rozhodnutí za nepřezkoumatelné pro nedostatek důvodů ve smyslu ustanovení § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. zejména tehdy, jde-li o právní argumentaci z hlediska účastníka řízení klíčovou, na níž je postaven základ jeho žaloby. Soud, který se vypořádává s takovou argumentací, ji nemůže jen pro nesprávnost odmítnout, ale musí také uvést, v čem konkrétně její nesprávnost spočívá*". Obdobně judikoval i Ústavní soud, který konstatoval, že „*[s]oudy jsou povinny svá rozhodnutí řádně odůvodnit; jsou povinny též vysvětlit, proč se určitou námitkou účastníka řízení nezabývaly (např. proto, že nebyla uplatněna v zákonem stanovené lhůtě). Pokud tak nepostupují, porušují právo na spravedlivý proces garantované čl. 36 odst. 1 Listiny*" (nález Ústavního soudu ze dne 17. 12. 2008, sp. zn. I. ÚS 1534/08).

[24] V projednávané věci však Nejvyšší správní soud taková pochybení v napadeném rozsudku krajského soudu neshledal, neboť je z něj zřejmé, jakými úvahami se krajský soud řídil a z jakých důvodů přistoupil ke zrušení rozhodnutí stěžovatelky, o čemž svědčí rovněž rozsáhlé odůvodnění obsažené na osmi stranách. Námitka nepřezkoumatelnosti je proto nedůvodná.

[25] Následně přistoupil k posouzení kasačního důvodu ve smyslu podle § 103 odst. 1 písm. a) a dospěl k závěru, že je kasační stížnost důvodná.

[26] Podle § 39 odst. 1 písm. ff) zákona o vinohradnictví a vinařství, ve znění rozhodném v projednávané věci, se právnická nebo podnikající fyzická osoba jako výrobce nebo jako osoba uvádějící produkt na trh dopustí správního deliktu tím, že poruší povinnost stanovenou předpisem Evropské unie upravujícím oblast vinohradnictví, vinařství nebo obchodu s produkty.
[27] Podle § 40 odst. 1 zákona o vinohradnictví a vinařství, právnická osoba za správní delikt neodpovídá, jestliže prokáže, že vynaložila veškeré úsilí, které bylo možno požadovat, aby porušení povinnosti zabránila.

[28] V projednávané věci nebylo sporu o tom, že žalobcem obchodované víno neodpovídalo enologickým postupům schváleným Evropskou unií, a tedy bylo vyrobeno či uváděno na trh v rozporu s čl. 80 odst. 2 písm. a) nařízení EU č. 1308/2013. Správní orgán I. stupně na základě analýzy odebraných vzorků vín pocházejících z Moldavska zjistil, že se jednalo o tato pochybení:

- Chardonnay, víno bílé, polosladké - zjištěn ethanol z přidaného cukru ve výši 8,21 % obj., přídavek syntetického glycerolu a přídavek vody ve výši 78 %,
- Traminer, víno bílé, polosladké - zjištěn ethanol z přidaného cukru ve výši 7,35 % obj., přídavek syntetického glycerolu a přídavek vody ve výši 58 %,

pokračování

- Pinot Gris, víno bílé, suché - zjištěn přídavek syntetického glycerolu a přídavek vody ve výši 24 %,
- Traminer, víno bílé, polosladké - zjištěn přídavek vody ve výši 87 %,
- Chardonnay víno bílé, polosladké - zjištěn přídavek vody ve výši 87 %.

[29] Spornou otázkou v projednávané věci je možnost liberace, tedy vyvinění ze spáchaného deliktu, a to s ohledem na existenci dokladu V I 1, které pro dovoz ze třetích zemí vyžaduje právo EU a o kterém se žalobce a krajský soud domnívají, že může naplnit kriterium *„vynaložení veškerého úsilí, které bylo možno požadovat, aby porušení povinnosti zabránil"* ve smyslu § 40 odst. 1 zákona o vinohradnictví a vinařství. Jeho povahu vymezuje článek 43 nařízení č. 555/2008, podle něhož se osvědčení a zpráva o výsledku rozboru pro každou zásilku určenou pro dovoz do Společenství vyplňují na samostatném dokladu V I 1, který je podepsán odpovědným pracovníkem úředního subjektu a odpovědným pracovníkem uznané laboratoře podle článku 48.

[30] Je třeba vyjít z toho, že zákon o vinohradnictví a vinařství v § 39 zakotvil objektivní odpovědnost za spáchané správní delikty. Liberační ustanovení je v § 40 zákona o vinohradnictví a vinařství naformulováno stejným způsobem jako v mnohých dalších zákonech, viz např. § 24b odst. 1 zákona č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele, ve znění účinném do 30. 6. 2017 (dále jen „zákon o ochraně spotřebitele") či § 10 odst. 1 zákona č. 311/2006 Sb., o pohonných hmotách a čerpacích stanicích pohonných hmot a o změně některých souvisejících zákonů (dále jen „zákon o pohonných hmotách"). Zdejší soud proto bude v rámci hodnocení požadavků, které na žalobce klade § 40 zákona o vinohradnictví a vinařství, vycházet rovněž z judikatury, která se zabývá liberací podle výše uvedených zákonů a která definuje význam požadavku vynaložení veškerého úsilí, které je možno požadovat k zabránění porušení povinnosti.

[31] K podmínkám liberace podle § 10 odst. 1 zákona o pohonných hmotách se Nejvyšší správní soud vyjádřil v rozsudku ze dne 19. 9. 2014, č. j. 4 As 123/2014 - 33, publ. pod č. 3139/2015 Sb. NSS, ve kterém uvedl, že (i) důkazní břemeno ohledně liberačních důvodů spočívá na obviněném, nikoliv na správním orgánu; (ii) pro naplnění liberačního důvodu přitom nepostačuje pouhé spolehnutí se na kontrolu prováděnou dodavatelem; (iii) na uvedeném nic nemění skutečnost, že žádný právní předpis nestanoví prodejcům pohonných hmot provádět kontroly; (iv) roli nehrají ani případné náklady vyžadované pro provádění kontrol za účelem vynaložení „veškerého úsilí" požadovaného zákonem; přičemž (v) provozovatelé čerpacích stanic mají možnost volby, jaká opatření mají provést k zamezení prodeje závadných pohonných hmot. Na tento rozsudek Nejvyšší správní soud navázal i v dalších rozsudcích, např. v rozsudku ze dne 1. 9. 2016, č. j. 10 As 167/2015 - 35, či ze dne 20. 4. 2017, č. j. 1 As 163/2016 - 76. V posledně jmenovaném rozsudku zdejší soud uvedl: *„Je sice pravda, že provozovatelé čerpacích stanic zpravidla nejsou výrobci pohonných hmot, to však neznamená, že by kvalitu pohonných hmot nemohli ovlivnit. Právě oni totiž mohou a musí udržovat svá technická zařízení v bezvadném stavu, vybírat si pouze dodavatele pohonných hmot, kteří jsou schopni dodávat tato paliva v kvalitě vyžadované právními předpisy, a ověřovat a kontrolovat, zda jimi prodávané pohonné hmoty těmto kritériím vyhovují. Provozovatelé čerpacích stanic pak nesou i riziko spojené s případným porušením povinností ze strany jejich dodavatelů. Ošetření tohoto rizika je věcí smluvních vztahů mezi provozovateli čerpacích stanic a jejich dodavateli. Prostředky, kterými provozovatelé čerpacích*

stanic zajistí, aby jimi prodávané pohonné hmoty vyhovovaly předpisům, jsou ponechány na jejich úvaze. Pokud se však chtějí liberovat v případě zjištění, že jimi nabízené pohonné hmoty jsou závadné, musí prokázat, že provedli veškerá technicky možná opatření vhodná k zabránění tomuto protiprávnímu stavu, a nepostačí jejich poukaz na to, že tato technicky možná opatření po nich nebylo možno spravedlivě požadovat, protože by nebyla ekonomická. Provozovatelé čerpacích stanic mají možnost volby, jaká opatření mají provést k zamezení prodeje závadných pohonných hmot, ovšem za podmínky, že tato opatření budou způsobilá k účinné prevenci a eliminaci uvedeného protiprávního stavu." (zvýraznil Nejvyšší správní soud)

[32] K podobným závěrům dospěla i judikatura ve vztahu k liberaci podle zákona o ochraně spotřebitele v případě tzv. „stáčení tachometru" u prodávaných aut. V rozsudku ze dne 22. 10. 2015, č. j. 8 As 70/2015 - 56, zdejší soud zdůraznil, že je třeba na prodávajícího klást pouze požadavky, které jsou rozumné a přiměřené okolnostem. V rozsudku ze dne 22. 2. 2018, č. j. 7 As 379/2017 - 26, zdejší soud uvedl, *„že nelze přijmout ani obranu stěžovatele v tom smyslu, že objektivně nemohl zjistit skutečný počet kilometrů. Stěžovatel měl řadu možností, jak ověřit skutečný počet najetých kilometrů. Nelze tedy konstatovat ani to, že by stěžovatel vynaložil veškeré úsilí, které bylo možno požadovat, aby porušení právní povinnosti zabránil (§ 24b odst. 1 zákona o ochraně spotřebitele).*" Rovněž v rozsudku ze dne 25. 5. 2017, č. j. 7 As 99/2017 - 32, dospěl zdejší soud k závěru, že *„[n]edůvodnost námitky splnění liberačního důvodu vyjádřeného v § 24b odst. 1 zákona o ochraně spotřebitele plyne z toho, že k jeho splnění by bylo potřeba, aby stěžovatel vynaložil veškeré úsilí, které bylo možno požadovat. Stěžovatel však v kasační stížnosti sám tvrdil pouze tolik, že vyvinul úsilí ke zjištění, zda stav na tachometru odpovídá skutečnému stavu. Tímto vyvinutým úsilím mělo být zejména pořízení certifikátu Cebia Report. Pořízení takového certifikátu od soukromé společnosti je jistě chvályhodnou snahou, samo o sobě však nepředstavuje vynaložení veškerého úsilí.*"

[33] V oblasti vinařského práva se otázkou liberace zabýval zdejší soud v rozsudku ze dne 3. 5. 2017, č. j. 6 As 15/2017 - 39, ve kterém rovněž s ohledem na výše citovanou judikaturu uzavřel, že pachatelem předmětného deliktu může být z vůle zákonodárce nejen výrobce, ale též osoba, která víno uvádí do oběhu, a dále konstatoval, že stěžovatelka neprokázala, že by podmínky liberace naplnila, neboť jí přijatá opatření byla provedena nikoliv před porušením povinnosti, ale až v reakci na kontrolu ze strany žalované.

[34] Pohledem této judikatury Nejvyšší správní soud konstatuje, že v žalobcově případě není předložení dokladu V I 1 podle nařízení (ES) č. 555/2008 dostatečné k liberaci, a to z několika důvodů.

[35] Jak vyplývá z výše uvedených rozhodnutí, je ustanovení umožňující liberaci z objektivní odpovědnosti za přestupek či jiný správní delikt vykládáno poměrně restriktivně a klade na podezřelého přísné požadavky. Přísnost těchto požadavků odpovídá jednak druhu a závažnosti přestupku, a to včetně společenské škodlivosti, ale také tomu, jaké možnosti měl daný subjekt k dispozici, aby porušení právních povinností předešel. U obou výše zmíněných komodit, tedy u aut i pohonných hmot, je společenská škodlivost projednávaných přestupků poměrně velká, čemuž odpovídá i přísnost při posouzení liberace. K obdobnému závěru dospěl Nejvyšší správní soud i při posouzení liberace u prodeje vína.

[36] Je třeba zdůraznit, že doklad V I 1 je společně se zprávou o výsledku analýzy vypracovanou subjektem nebo útvarem pověřeným zemí, ze které výrobek pochází, dokumentem, který primárně umožňuje vstup výrobků ze třetích zemí na trh EU. Jak připomněla stěžovatelka, jde pouze o administrativní povolení ke vstupu předmětného vína do prostoru EU, které kontroluje primárně celní úřad jakožto kompetentní úřad umožňující vstup produktu do volného oběhu. Jinak řečeno tento doklad představuje pouze nezbytnou podmínku pro vstup vína na území EU a bez něj by moldavské víno do ČR vůbec nemohlo být dovezeno. Předložení takového dokumentu, bez kterého by víno ani nemohlo být do zemí EU legálně dovezeno, lze ovšem těžko pokládat za ono *„vynaložení veškerého úsilí“*, které vyžaduje § 40 zákona o vinohradnictví a vinařství k liberaci ze žalobcem spáchaného deliktu. Ve spojení *„vynaložení veškerého úsilí“* je zjevně obsažen požadavek konat něco víc, než pouze splnit podmínky pro legální dovoz vína do ČR, jinak by už samotný fakt, že víno bylo dovezeno legálně, tedy za splnění podmínek požadovaných právem EU pro volný pohyb zboží, navždy zbavoval dovozce či prodejce vína veškeré odpovědnosti za kvalitu daného vína, a to navzdory tomu, že jeho odpovědnost je zákonem o vinohradnictví a vinařství konstruována jako odpovědnost objektivní. S takovým výkladem se Nejvyšší správní soud nemůže ztotožnit. Pokud byl žalobce sankcionován za to, že jím prodávané víno nesplňovalo požadované enologické postupy, nemůže se zprostit objektivní odpovědnosti za kvalitu tohoto vína pouze na základě toho, že je dovezl s doklady potřebnými k legálnímu dovozu. Pouhou legálnost dovozu vína totiž nelze označit za *„vynaložení veškerého úsilí“*.

[37] Navíc ke změně naměřených hodnot a zhoršení kvality vína může dojít i v průběhu jeho přepravy či v důsledku nesprávného uskladnění apod., a rovněž z tohoto důvodu není možné spoléhat na osvědčení vydané zemí původu před vývozem do EU. V opačném případě by se mohly na základě takového osvědčení liberovat rovněž ty osoby, které se deliktu dopustily až na území České republiky.

[38] Takový závěr by tak umožnil dovoz a distribuci nekvalitních vín ze třetích zemí na území České republiky, a nadto by nepřípustně zvýhodňoval obchodníky s tímto druhem zboží oproti ostatním, ať už obchodníkům s vínem z jiných členských zemí EU, nebo obchodníkům s jiným druhem zboží, na které jsou kladeny přísnější požadavky.

[39] V nařízeních EU, která se týkají vývozu a dovozu vína ze třetích zemí, není otázka důvěryhodnosti posouzení kvality vína v dokladu V I 1 nikde výslovně zmíněna, ale je v nich uváděno, že má díky těmto nařízením dojít ke zjednodušení obchodu se třetími zeměmi (viz např. preambule nařízení č. 555/2008, bod 37). Zdejší soud nepřisvědčil argumentaci krajského soudu, podle které má toto osvědčení zároveň roli závazného posouzení kvality vína, na které se mohl žalobce spolehnout. Nejvyšší správní soud dospěl v souladu s výše uvedeným rozsudkem č. j. 4 As 123/2014 - 33 k závěru, že pro naplnění liberačního důvodu nepostačuje pouhé spolehnutí se na kontrolu kvality vína provedenou dodavatelem (resp. útvarem, který v zemi původu provedl laboratorní testy).

[40] Na projednávanou věc lze také vztáhnout závěry z výše citovaného rozsudku č. j. 1 As 163/2016 - 76. Ačkoliv žalobce není výrobcem vína, neznamená to, že by nebyl za uvádění vína do oběhu odpovědný. Zákon sice nestanoví povinnost kontroly kvality vína, ale žalobce přesto nese riziko spojené s porušením právní povinnosti ze strany jeho

moldavského dodavatele a je na něm, jaká opatření zvolí, aby protiprávnímu stavu zabránil. Jistě po něm nelze „rozumně a přiměřeně“ požadovat kontrolu každé láhve s vínem, zároveň však zdejší soud pokládá za naprosto přiměřený požadavek, aby žalobce s ohledem na množství vína odebral vzorek z každé dovezené odrůdy vína a ten nechal podrobit laboratornímu posouzení, zdali splňuje veškeré zákonné podmínky. Jestliže tak žalobce neučinil a výrobek uvedl do oběhu, musí nést následky takového jednání, a to včetně pokuty uvalené žalovanou za tato pochybení.

[41] Při hodnocení přiměřenosti takového požadavku je třeba vzít v potaz i to, že víno prodávané žalobcem v projednávané věci mělo podle zjištění žalované vážné a zjevné nedostatky, které jsou patrné i z výše uvedených výsledků chemické analýzy. V projednávané věci se jednalo o velké množství vína přesahující v souhrnu 70 000 l, což svědčí o větší společenské škodlivosti, neboť toto víno mohlo ovlivnit mnoho tisíc spotřebitelů. Žalobce byl navíc již v minulosti za podobný delikt v rámci uvádění do oběhu vína z Moldavska trestán, a nebylo tedy nepřiměřené po něm požadovat, aby si kvalitu vína dováženého z této země, tedy to, zda u tohoto vína nedochází k porušování základních pravidel enologických postupů, ověřoval i jinak, než pouhým spoléháním na doklad V I 1.

[42] Zároveň stěžovatelka nepochybila, pokud neprovedla jako důkaz osvědčení V I 1. Chtěl-li se žalobce odpovědnosti za správní delikt v průběhu správního řízení zprostit, bylo pouze na něm, aby prokázal liberační důvody. Žalobce však navrhl jen důkaz v podobě osvědčení V I 1, jenž ke zproštění jeho odpovědnosti vést nemohl.

[43] Nejvyšší správní soud proto na základě těchto důvodů dospěl k závěru, že kasační stížnost je důvodná a rozsudek krajského soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení (§ 110 odst. 1 s. ř. s.). Krajský soud bude v souladu se závazným právním názorem zdejšího soudu (§ 110 odst. 4 s. ř. s.) povinen o žalobě rozhodnout znovu.

[44] O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti rozhodne krajský soud v novém rozhodnutí (§ 110 odst. 3 s. ř. s.).

Poučení: Proti tomuto rozsudku **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 16. srpna 2018

Mgr. David Hipšr
předseda senátu